

David Lloyd George (1863-1945)

İngiliz devlet adamı David Lloyd George, Gallerli bir aileden gelir. On üç genel seçim geçirmiş, 27 yaşında meclise girmiş ve 55 yıl gibi uzun bir süre meclisteki koltuğunu korumuştur. Liberal Parti savaşa ikiye ayrılınca Lloyd George liberal sol kanatta yer almıştır.

İlkokul müdürü olan babası William George'u bir yaşındayken kaybetti. Annesi Baptist papazı olan David Lloyd'un kızı idi. Aile, babanın ölümüyle birlikte yoksulluk içinde kaldı. Lloyd George, dayısı tarafından büyütüldü. Dayısının liberal düşüncelerinden etkilendi. Portmadoc'ta 1879'da bir avukatlık bürosuna stajyer olarak girdi. Hukuk Fakültesi'ni 1884'te bitirerek avukat oldu. Avukatlık mesleğini sürdürürken çiftçi sendikalarının kuruluşu için büyük çabalar sarf etti. Lloyd George, Anglikanlaşmış toprak zengini İngilizlerin halk üzerinde kurmuş oldukları baskı ve hâkimiyet yüzünden daha çocukluğunda dinî inançlarını kaybetmişti. Toprak reformu ile alakalı gazetelerde yazılar yazdı. 1888'de Margaret Owen'la evlendi. Bu evlilikten iki oğlu ve üç kızı dünyaya geldi. Lloyd George 1890 yılında siyasete girdi. Liberal Parti'nin üyesi olarak meclise katıldı. Avukatlıktaki başarısını mecliste de sürdürdü. 55 yıl gibi uzun bir süre meclisteki koltuğunu korudu. Liberal Parti'nin seçimi kaybetmesiyle birlikte on yıl muhalefette kaldı. Güney Afrika Savaşları'na karşı çıktı. Bu yüzden Birmingham'da halk tarafından linç edilmekten zor kurtuldu. Galler'deki kilise okullarına getirilen vergi kolaylığına karşı çıkarak kilisenin kaldırılmasına çalıştı. 1905 yılında Liberal Parti'nin iktidara gelmesiyle birlikte ticaret bakanı oldu. Birçok kanun tasarısının çıkarılmasını sağladı. Grevlerin yatıştırılması için büyük çabalar harcadı. 1908 yılında Henry Asquith Hükümeti'nde Maliye Bakanı oldu. Bundan sonra dış politika konularında da aktif olduğu görülmektedir. Almanya'nın silahlanmasının tehlikelerini ilk gören politikacılardandır. Nitekim 1908 Temmuz'unda Alman büyük elçisi Kont Metternich'e "*Almanya silahlanma yarışına devam ederse iki ülke arasında güvensizlik de sürecektir.*" uyarısında bulundu. Ancak Almanya'nın bu uyarıları pek dikkate almadığı daha sonra görülecektir. Lloyd George Almanlara karşı donanmanın güçlendirilmesi programına mali kaynak sağlamak için bazı kanun teklifleri verdi. Ancak bu teklifler reddedildi. 1909'da anayasa bunalımı ortaya çıktı. Bu gelişmeler üzerine 1911'de Lordlar Kamarası'nın yetkilerini büyük ölçüde kısıtlayan bir Meclis Kanunu çıkarıldı. 1908 yılında Almanya gezisi sırasında incelediği Alman sigorta sistemine benzer bir sistem kurdu. Şiddetli muhalefete rağmen bunu uyguladı. Bu hususta haklılığı daha sonra anlaşıldı. 1914'te İngiltere'nin savaşa girmemesi için çalıştı. Ancak sonradan tutumunu değiştirerek savaşın getirdiği mali problemleri çözmeye çalıştı. Lloyd George "*Savaşın büyüklüğü, büyük çaplı ilhak ve tazminatlar gerektirir.*" görüşünü savunuyordu. Savaş Bakanı Lord Kitchener ile derin bir anlaşmazlığa düştü. 1915 yılında Asquith muhafazakârlarla birlikte koalisyon hükümeti kurdu. Lloyd George bu kabinede "*Savaş Gereçleri Bakanı*" oldu. Savaşın stratejileri konusunda ordu yönetimi ile ters düştü. 1916'da Savaş Bakanı Lord Kitchener'in Rusya'ya giderken gemisinin Alman denizaltılarınca batırılması üzerine ölümüyle onun, yerine "*Savaş Bakanı*" oldu. Lloyd George, Asquith Hükümeti'nin düşürülmesi üzerine muhafazakârların da desteği ile başbakan oldu. Savaş konularına yeniden el attı. İşleri hızlandırmak için devamlı çalışacak bir savaş kabinesi kurdu. Başbakan olur olmaz ilk yaptığı işlerden birisi Mısır'daki ordularına saldırıya geçme emri vermesidir. Bir diğeri de, Milner'in teklifi üzerine İstihbarat Müdürlüğüne getirdiği John Buchan'a savaşın başlıca hedefinin Osmanlı İmparatorluğu'nu yıkmak olduğunu gösteren bir propaganda kampanyasına başlamasını emretmek oldu. Kampanya halkın hayal gücüne sesleniyor, "*Türkler gitmelidir.*" sloganı etkili oluyordu. En önemli başarılarından biri şüphesiz Alman denizaltılarına karşı verilecek mücadeleyi örgütlemesidir. Deniz altı mücadelesi büyük ölçüde tarım ürünleri kıtlığına yol açmıştı. Bunu giderecek çabalar içine girdi. 1917 yılında başbakanla İngiliz askerî yönetimi arasında anlaşmazlıklar ortaya çıktı. Başbakan ordu

yönetiminin haberi olmadan birtakım plan ve programlar hazırlamıştı. Lloyd George'un Doğu'da savaşmak üzere asker gönderme programı generalleriyle arasında çatışmaya yol açtı. Generaller askerî konularda sözün kendilerinde olmasını istiyorlardı. Kral Georg da askerlerden yanaydı. Basın da generallerin tarafını tutmaya başlamıştı. Hatta Lloyd George'u devirmekle tehdit ediyorlardı. Bütün bunlara rağmen Lloyd George, doğu stratejisi hususunda direniyordu. Bu olanlar karşısında askerî cenah Lloyd George'a itimadını iyice kaybetti. Bu gelişmeler onun konumunu iyice zayıflattı. Hükümeti en fazla eleştiren politikacı şüphesiz Winston Churchill'di. Churchill'i kabineye alması kendisine olan tepkiyi iyice artırdı. Robertson istifa etti. Haig başkomutanlığı bırakmadı. Bunun üzerine başbakan, Haig'e yeterli asker sağlamayarak onu zor durumda bırakmak istedi. Sonunda Mareşal Foch'un yönetiminde birleştirilmiş bir komuta kademesi oluşturdu. Savaşın sona ermesinden sonra da muhafazakârlarla iş birliğini sürdürdü. Versailles Antlaşması'ndan sonra kral tarafından 1919'da Liyakat nişanı ile mükâfatlandırıldı. Lloyd George bir taraftan savaşın başarısı için askerî tedbirleri en üst seviyede yürütürken, diğer taraftan da entrikalarına devam ediyordu. Enver Paşa ve arkadaşlarına silah tüccarı dostu Basil Zaharoff aracılığıyla İngiltere'nin şartlarını kabul ederek savaşı bırakmaları hâlinde büyük paralar teklif etmişti. Lloyd George'un teklifleri şöyleydi: Arabistan bağımsız olacak; Ermenistan ve Suriye Osmanlı İmparatorluğu içerisinde özerk olacak; Mezopotamya ve Filistin, Osmanlı hâkimiyetinde ancak İngiliz himayesinde olacaktır. Çanakkale'den geçiş serbest olacaktır. Buna karşılık kapitülasyonlar kaldırılacak, iktisadi kalkınma için Osmanlılara yardım edilecekti. Ancak Zaharoff'un raporlarından rüşvet kabilinden bu tekliflere Enver Paşa ve arkadaşlarının yanaşmadıkları anlaşılmaktadır. Mondros Mütarekesinden sonra ortaya çıkan geçici barış döneminde de boş durmayarak yeni hesaplar peşinde koşmaya devam etti. Anadolu'da kontrolü altında bir Yunan devleti kurdurmak ve Avrupalı saymadığı Türkleri buradan atmak için Türk-Yunan Savaşı'nı destekledi. 5 Mayıs 1919'da Paris'te Yunanlıların İzmir'e çıkarılmasını teklif etmiştir. Mustafa Kemal Paşa'nın önderliğinde başlayan Türk İstiklâl Savaşı'nı ezmek, Mustafa Kemal Paşa'yı alt etmek için her türlü hileye başvurdu. Hatta 21 Nisan 1920'de "*Mustafa Kemal, Yunanlıları Anadolu'dan kovamaz.*" diye demeç bile verdi. Yunanlıları denize döken Türk Orduları'nın boğazları aşarak İstanbul'u almalarını önlemek için akıl almaz tedbirler düşündü. Bu maksatla Yunan, Romen, Sırp ve İngiliz birliklerinden müteşekkil bir ordunun İngiliz donanmasının da desteğiyle Türklere karşı cepheye gönderilmesini savundu. Onun Türklere karşı Yunanlıları desteklemesi ve İngiltere'yi yeniden bir savaşın eşiğine getirmesi İngiltere'de büyük bir tepkiye neden oldu. Türk zaferi Yunanistan'ın Anadolu macerasından sorumlu olan altı devlet adamının idamına yol açıyorsa; İngiltere'de de Lloyd George'un siyasal sonu oldu. 30 Eylül'den sonra Lloyd George'un politikasına eleştiriler çoğaldı. Bu gelişmeler üzerine muhafazakârların çekilmesiyle birlikte 19 Ekim 1922'de istifa etmek zorunda kaldı. Muhafazakâr partinin bu kararı almasının temel sebebi Lloyd George Hükümeti'nin Yakın Doğu politikasının başarısızlığa uğramasıydı. Türkiye ile yeni bir anlaşmayı kabul ettiği için değil, Türkiye'ye karşı takip ettiği düşmanca politikasını savunmak uğruna savaşı göze aldığı için istifa etmek mecburiyetinde kaldı. Başbakanlıktan ayrıldıktan sonra bazı kitaplar yayımladı. Bunlar War Memoirs (Savaş Anıları) ve The Truth About the Peace Treaties (Barış Antlaşmalarının İç Yüzü). Hayatının sonuna kadar milletvekilliğini sürdürdü. 1936 yılında Almanya'ya giderek Hitler'i ziyaret etti. Ancak daha sonra Hitler karşıtı bir tutum sergilemiştir. 26 Mart 1945'te Galler'de Ty-Newydd'de öldü. Ölümünden sonra soyluluk unvanı verildi.

Hamit PEHLİVANLI

KAYNAKÇA

ARMAOĞLU, Fahir, **19.Yüzyıl Siyasi Tarihi -1789 -1914-**, Ankara 1997.

CASSAR, George H., **Lloyd George at War-1916-1918-**, U.K. and U.S.A. 2009.

FROMKIN, David, **Bariřa Son Veren Bariř -Modern Ortadoęu Nasıl Yaratıldı? 1914-1922-**, ev. Mehmet Harmancı, İstanbul 1993.

GILBERT, B. Bentley, “Lloyd George and the Historians”, **Albion : A Quarterly Journal Concerned with British Studies**, Vol. 11, No.1(Spring 1979), pp. 74-86.

HELMREICH, Paul C., **Sevr Entrikalari**, İstanbul 1996.

KISSINGER, Henry, **Diplomasi**, ev. İbrahim H. Kurt, Ankara 1998.

KÜRKÇÜOęLU, Ömer, **Türk-İngiliz İlişkileri (1919 -1926)**, Ankara 1978.

MACARTUR-Seal, DANIEL-Joseph, “Intelligence and Lloyd George’s Secret Diplomacy in the Near East, 1920-1922”, **The Historical Journal**, vol.56, no. 3, (September 2013), pp. 707-728.

MORGAN, O. Kenneth, “Lloyd George and Germany”, **The Historical Journal**, vol. 39, no.3, 1996, pp.755-766.

RINTALA, Marvin, “Made in Birmingham: Lloyd George, Chamberlain, and the Boer War”, **Biography**, vol.11, no.2 (Spring 1988), pp.124-139.

TANSEL, Selahattin, **Mondros’tan Mudanya’ya Kadar**, 1-4. Cilt, Ankara 1977-1978.

22/07/2024 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/david-lloyd-george-1863-1945/?pdf=3700> adresinden eriřilmiřtir